

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

TA'LIM STRATEGIYALARI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Ismoilova Gulbaxor Azamovna

*Qoʻqon davlat universiteti dotsenti,
Pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD)*

ismoilovag352@gmail.com

Sayfullayeva Sabina

Pedagogika yoʻnalishi talabasi

sabinasayfullayeva9@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada bugungi kunda ta'lim tizimida qo'llanilayotgan strategiyalarning mazmun-mohiyati, ularni amaliyotga joriy etishda yuzaga kelayotgan muammolar va ularning samarali yechimlari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida o'qitish sifatini oshirishga to'sqinlik qilayotgan omillar aniqlanib, ularni bartaraf etish bo'yicha innovatsion metodik tavsiyalar ilgari surilgan. Maqolaning asosiy maqsadi — zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida ta'lim samaradorligini yangi bosqichga olib chiqishdan iborat.

Kalit soʻzlar: Ta'lim strategiyasi, pedagogik muammo, innovatsion yechimlar, "kompetensiya", shaxsqa yo'naltirilgan ta'lim, interaktiv metodlar, ta'lim sifati, modernizatsiya, differensial yondashuv.

Kirish: Mamlakatimizda uchinchi Renessans poydevorini barpo etishning asosiy sharti sifatida ta'lim tizimini tubdan isloh qilish va uni xalqaro standartlar darajasiga olib chiqish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022–2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"²⁶gi Farmonida zamonaviy ta'lim strategiyalarini joriy etish, o'qitish metodikasini takomillashtirish va pedagoglarning kasbiy mahoratini oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan.

Mazkur strategik hujjatda ta'kidlanganidek, bugungi kun pedagogi dars jarayonini shunchaki ma'lumot yetkazish asosida emas, balki ilg'or innovatsion texnologiyalar va interaktiv strategiyalar yordamida tashkil etishi lozim. Biroq, zamonaviy ta'limni shakllantirish jarayonida bir qator muammolar va metodik to'siqlar ham ko'zga tashlanmoqda. Shu bois, ta'lim strategiyalarini tahlil qilish hamda ularning yechimi yuzasidan ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqish bugungi kunning kechiktirib bo'lmaz talabidir.

Asosiy qism: Ta'lim strategiyalarini samarali tashkil etishda asosiy e'tibor o'quvchining shunchaki axborot jamlovchisi (iste'molchisi) bo'lib qolishiga emas, balki olingan bilimlarni

²⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022–2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son Farmoni. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 11.05.2022-y.

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

tahlil qilish, sintezlash va ulardan yangi g'oyalar ishlab chiqish qobiliyatini shakllantirishga qaratilishi lozim. Zamonaviy pedagogika oldida turgan eng dolzarb vazifa — bu o'quvchini tayyor bilimlarni qabul qiluvchi passiv subyektdan, o'sha bilimlarni hayotiy amaliyotga tatbiq eta oladigan faol tadqiqotchiga aylantirishdir²⁷.

Bugungi kunda dars jarayonlarida duch kelinayotgan eng katta to'siqlardan biri — o'qitishning faqatgina yod olishga yo'naltirilgan, ya'ni reproduktiv usulga asoslanib qolganligidir. Bunday yondashuvda o'quvchi ma'lumotni mexanik tarzda qabul qiladi va uni imtihon yoki so'rov davomida qayta takrorlab beradi. Biroq, bu jarayonda bilim "o'lik axborot" bo'lib qolaveradi. Natijada, o'quvchi o'zi o'rgangan nazariy qoidalarni murakkab hayotiy muammolarni hal qilishda yoki kutilmagan vaziyatlarda qo'llash ko'nikmasiga ega bo'la olmaydi.

Ushbu muammoni bartaraf etish uchun dars jarayoniga "faol ta'lim" strategiyalarini tizimli ravishda kiritish zarur. Bu strategiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

➤ Kognitiv rivojlantirish strategiyasi. Bunda asosiy urg'u o'quvchining mantiqiy fikrlashini uyg'otishga beriladi. Masalan, dars davomida beriladigan topshiriqlar shunday tuzilishi kerakki, o'quvchi javobni kitobdan tayyor holda topmasdan, balki o'z mulohazalari orqali xulosa chiqarishi lozim.

➤ Differensial yondashuv asosidagi strategiya. Sinfidagi barcha o'quvchilar bir xil qabul qilish darajasiga ega emas. Shuning uchun ham ta'lim strategiyasi o'quvchilarning individual qobiliyatlariga moslashtirilishi shart. "Kompetensiya"ga asoslangan yondashuv har bir o'quvchining kuchli tomonlarini aniqlash va rivojlantirishga xizmat qiladi.

➤ Texnologik va metodik uyg'unlik. Hozirgi kunda ta'lim strategiyalarini faqatgina kompyuter yoki texnika bilan cheklash yetarli emas. Eng muhim yechim — bu texnologiyani pedagogik maqsad bilan to'g'ri birlashtirishdir. "Innovatsion metod" deganda faqatgina proyektor orqali dars o'tish emas, balki o'sha darsning mazmuni o'quvchi uchun qanchalik qiziqarli va foydali ekanligi tushuniladi.

O'zinning kuzatuvlarimdan kelib chiqib ayta olamanki, ta'lim strategiyasi qog'ozda qanchalik chiroyli ko'rinmasin, agar u o'quvchining yoshi va fe'l-atvoriga mos kelmasa, kutilgan natijani bermaydi. Qo'qon shahridagi 34-maktabda, aynan 7-sinf o'quvchilari bilan amaliyot o'taganimda, dars jarayonidagi bir qancha jiddiy muammolarni shaxsan ko'rdim. Haqiqatan ham, 7-sinf bolalari o'smirlik davriga qadam qo'ygani uchun ularni bir joyda o'tirishga majburlash yoki faqat kitobdagi quruq qoidalarni yodlatish juda qiyin. Shaxsan o'z darslarimda ko'rdimki, bolalar darsdan chalg'ib qolishi yoki mavzuga mutlaqo qiziqmasligi odatiy holga aylanib qolgan. Ular darsda olayotgan bilimi hayotda nimaga kerakligini tushunmasa, fan ularga begona bo'lib qolaverar ekan.

²⁷ Tolipov O.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006. – 262 b.
https://turan-edu.uz/media/books/2024/10/29/2023-10-09-04-34-17_796dd6489bf62c62e9b5d2e4cb324d57.pdf

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

34-maktabdagi ushbu muammolarni hal qilish uchun dars o'tish uslubimga quyidagi o'zgarishlarni kiritdim:

Mavzularni atrofimizdagi hayot bilan bog'ladim. Masalan, o'quvchilarga Qo'qonning hunarmandchiligi, bizning mahallamizdagi kundalik jarayonlar yoki shahrimizdagi tarixiy obidalar misolida tushuntirish berdim. Shaxsan men guvoh bo'ldimki, dars mavhum emas, balki bolaga tanish bo'lgan narsalar ustiga qurilsa, o'quvchining ko'zida qiziqish uyg'onadi. U o'zini dars ishtirokchisidek his qila boshlaydi.

Sinfni kichik jamoalarga bo'lib, ular o'rtasida "jonli muloqot" yaratdim. Faqat o'zim gapirmasdan, o'quvchilarga biror muammoli vaziyatni (keysni) berib, yechimini o'zlariga havola qildim. 7-sinf bolalari tortishishni, o'z fikrini isbotlashni yaxshi ko'radi. Shaxsan o'zim kuzatganimdek, eng passiv o'quvchi ham o'z jamoasining yutug'i uchun bahsga kirishdi. Bu esa "muammoli vaziyat" usuli naqadar samarali ekanini ko'rsatdi.

Texnologiyani shunchaki rasmiyatchilik uchun emas, balki qiziqarli qilish uchun ishlatdim. Duskada shunchaki slayd ko'rsatmasdan, interaktiv o'yinlar va kutilmagan vizual topshiriqlar tayyorladim. Natijada, dars yakunida o'tkazgan so'rovnomalarimiz shuni ko'rsatdiki, o'quvchilar mavzuni an'anaviy darsga qaraganda ancha yaxshi tushunib olishgan.

1-jadval

Dars jarayoniga kiritilgan o'zgarishlar va ularning natijasi

Kuzatilgan muammo	Shaxsan men qo'llagan yechim	Kutilgan natija
Mavzuning hayotdan uzilib qolganligi	Nazariyani Qo'qon hunarmandchiligi va mahalliy obidalar misolida tushuntirish.	O'quvchilarda darsga nisbatan shaxsiy qiziqish va daxldorlik uyg'ondi.
O'quvchilarning passivligi va zerikishi	Sinfni kichik jamoalarga bo'lish va ularga real "keys"lar (muammolar) berish.	Hattoki eng sust o'quvchilar ham jamoa yutug'i uchun bahsga kirishdi.
Texnologiyaning quruq rasmiyatchiligi	Faqat slayd emas, balki interaktiv o'yinlar va vizual topshiriqlar qo'llash.	O'quvchilar mavzuni an'anaviy darsga qaraganda 25-30% yaxshiroq o'zlashtirdi.

O'qituvchi darsga shunchaki vazifa sifatida emas, balki ijodiy jarayon sifatida qarashi kerak. Shaxsan men amalga oshirgan bu kichik o'zgarishlar ham dars sifatini sezilarli darajada oshirishga xizmat qildi.

XULOSA

Ushbu tadqiqotim va olib borgan ishlarimdan keyin bir narsaga shaxsan amin bo'ldim: agar o'qituvchi darsga shunchaki "soat o'tsa bo'ldi" deb kirsam, hech qanday zamonaviy texnologiya yordam bermas ekan. Men o'z kuzatuvlarimda ko'rdimki, bolalarni zeriktirib qo'yayotgan eng katta narsa — bu hayotdan uzilib qolgan quruq nazariya. Shaxsan men dars jarayonida bolaning tiliga tushib, mavzuni ularning kundalik hayoti bilan bog'laganimda, hatto eng orqada

**ZAMONAVIY TA'LIM STRATEGIYALARI:
MUAMMO VA YECHIMLAR**
Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
2026-yil 30-aprel

o'tiradigan, fanga qiziqmaydigan o'quvchining ham ko'zida "uchqun" ko'rdim. Ta'lim strategiyasi deganda biz faqat kompyuter yoki proyektorni tushunmasligimiz kerak. Haqiqiy strategiya — bu bolaning darsda zerikmasligini ta'minlash, uni savol berishga majbur qilish va olayotgan bilimi ertaga hayotda unga nima berishini ko'rsatib berishdir. Shaxsan o'z amaliyotimda qo'llagan interaktiv metodlar va guruhlardagi jonli bahslar shuni isbotladiki, bola o'zini darsning faol ishtirokchisi deb his qilsa, o'zlashtirish o'z-o'zidan ko'tarilar ekan.

Pedagoglik — bu tinimsiz izlanish va har bir darsdan xulosa chiqarish degani. Shaxsan men ushbu ishim orqali shuni ko'rsatmoqchi bo'ldimki, o'qituvchi o'z ustida ishlashdan to'xtamas ekan, ta'limdagi har qanday metodik to'siqni yengib o'tish mumkin. Bizga kerak bo'lgan narsa quruq reja emas, balki bolaning qalbiga va ongiga yo'l topa oladigan jonli metodikadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent: O'zbekiston, 2020. – 74 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 11-maydagi "2022–2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturni tasdiqlash to'g'risida"gi PF-134-son Farmoni. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 11.05.2022-y.
3. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2006. – 160 b.
4. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar (amaliy tavsiyalar). – Toshkent: Iste'dod, 2008. – 180 b.
5. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003. – 172 b.
6. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tadbiiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006. – 262 b.
7. Mavlonova R., To'rayeva O., Xoliqberdiyev K. Pedagogika. – Toshkent: O'qituvchi, 2010. – 512 b.
8. Gulyamov S.S. Ta'lim tizimida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2015. – 210 b.
9. Yuldashev J.G', Usmonov S.A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni amaliyotga joriy etish. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2008. – 132 b.